

УХВАЛЕНО

Рішенням Вченої ради
ПВНЗ МКУ ім.П.Орлика
Протокол № 3 від 24.05.2017 р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПИЛИПА ОРЛИКА»
ПРАВА НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
(із змінами, внесеними згідно з наказами ректора ПЗВО МКУ ім.П.Орлика
від 29.11.2017 р. № 88, 27.09.2018 р. № 99, 31.08.2019 р. №71, 30.10.2019 р. № 84,
26.02.2020 р. №6, 02.11.2020 р. №82)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про порядок реалізації здобувачами ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (далі – Університет) права на вільний вибір навчальних дисциплін (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Положення про організацію освітнього процесу у ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика».

1.2. Цим Положенням визначається процедура формування переліку, обрання та подальшого вивчення здобувачами вищої освіти Університету вибіркового навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, здійснення контролю за результатами навчання за обраними дисциплінами.

1.3. Положення ґрунтується на засадах студентоцентрованого підходу і вільного творчого навчання, що гарантує здобувачам побудову індивідуальної траєкторії навчання з урахуванням власного потенціалу, особистісного росту та своїх професійних інтересів.

1.2. Положення формалізує наступні процедури:

- формування Каталогів навчальних дисциплін вільного вибору (далі – Каталог ДВВ) освітніми програмами і рівнями вищої освіти та доведення їх до здобувачів;
- здійснення вибору здобувачами навчальних дисциплін зі сформованого Каталогу ДВВ;
- організації вивчення здобувачами обраних дисциплін з визначенням форм організації освітнього процесу.

1.3. Вибір навчальних дисциплін здійснюється здобувачем вищої освіти у межах, передбачених освітньою програмою, в обсязі, що становить не менше 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. Тобто, для першого (бакалаврського) рівня – не менше 60 кредитів ЄКТС, для другого (магістерського) – не менше 22,5 кредитів ЄКТС (для освітньої програми обсягом 90 кредитів) та не менше 30 кредитів ЄКТС (для освітньої програми обсягом 120 кредитів), для третього (доктор філософії) – не менше 7,5 кредитів ЄКТС. Це створює умови для досягнення здобувачем вищої освіти наступних цілей:

- ознайомлення із сучасним рівнем наукових досліджень у відповідній галузі знань та розширення чи поглиблення знань у межах загальних компетентностей;
- поглиблення професійної підготовки у межах обраної спеціальності та освітньої програми, здобуття додаткових чи розширення набутих результатів навчання у межах загально-професійних чи фахових компетентностей;
- більш повне задоволення освітніх і кваліфікаційних запитів для потреб суспільства та для розширення й поглиблення підготовки здобувачів за обраною індивідуальною траєкторією навчання.

1.4. Здобувачі вищої освіти обирають дисципліни відповідно до навчальних планів, за якими вони навчаються.

1.5. У навчальному плані освітньої програми певного рівня вищої освіти за семестрами, починаючи з другого семестру, зазначається перелік вибіркових дисциплін.

1.6. Переліки вибіркових дисциплін повинні відповідати принципам альтернативності, змагальності та академічної відповідальності (не припустимо нав'язування певних вибіркових дисциплін в інтересах кафедр чи окремих стейкхолдерів). Зміст вибіркових дисциплін повинен відповідати таким вимогам: актуальність, науковість, інноваційно-дослідницький характер, зв'язок з практикою, враховувати професійну специфіку, а також науково-дослідницьку діяльність викладачів.

1.7. Систематизований анований перелік навчальних дисциплін, які відносяться до вибіркової складової освітньої програми для певного рівня вищої освіти, утворює Каталог ДВВ. Зміст відповідних каталогів дисциплін у вигляді переліку вибіркових дисциплін є обов'язковою складовою навчального плану освітньої програми.

1.8. Результати вибору здобувачем навчальних дисциплін зазначаються в його індивідуальному навчальному плані наступного навчального року.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ КОМПОНЕНТІВ / ДИСЦИПЛІН

2.1. В Університеті визначено загальні підходи до формування вибіркової частини навчальних планів всіх рівнів вищої освіти та форм здобуття освіти, які передбачають висвітлення процедур формування каталогів дисциплін вільного вибору та реалізацію права здобувачів на їх вибір.

2.2. Обсяг дисципліни/освітньої компоненти вільного вибору Каталогу ДВВ уніфікований і становить не менш 3-ох кредитів ЄКТС. Обсяг та види аудиторних занять, форма семестрового контролю дисциплін вільного вибору циклу визначається навчальним планом відповідної освітньої програми. Виключення можливі для здобувачів третього (доктор філософії) рівня вищої освіти.

2.3. *Принципи формування Каталогу навчальних дисциплін вільного вибору (ДВВ) наступні:*

2.3.1. У Каталозі ДВВ надається короткий опис кожної дисципліни (анотація), вказуються пререквізити (вимоги до початку вивчення дисципліни) і постреквізити (результати навчання) дисципліни, обсяг в кредитах ЄКТС, кафедра яка забезпечує викладання та інше (Додаток 1).

2.3.2. Внесені до Каталогу ДВВ вибіркові дисципліни/освітні компоненти повинні мати повне інформаційне та методичне забезпечення, необхідне для засвоєння дисципліни відповідно до вимог Університету.

2.3.3. За зміст та реалізацію в освітньому процесі вибіркової дисципліни/освітньої компоненти несе відповідальність завідувач кафедри, за якою закріплено викладання відповідної дисципліни, та гарант відповідної освітньої програми.

2.3.4. Каталог ДВВ формує відділ внутрішнього забезпечення якості освіти Університету разом з гарантими освітніх програм за наступною процедурою:

- на початку поточного навчального року кафедри, що забезпечують викладання вибіркового дисциплін/освітніх компонент, формують анотований перелік вибіркового дисциплін і затверджують його на засіданні кафедри **до 30 вересня**;
- декани факультетів за участю гарантів освітніх програм, базуючись на переліках вибіркового дисциплін кафедр, формують Каталоги ДВВ відповідних освітніх програм певних рівнів вищої освіти для всіх форм здобуття освіти і подають до відділу внутрішнього забезпечення якості освіти Університету **до 31 жовтня** (Додаток 2);
- відділ внутрішнього забезпечення якості освіти Університету здійснює експертизу наданих матеріалів, узагальнює їх та формує Каталоги ДВВ всіх освітніх програм, за якими Університет готує здобувачів, для їх затвердження на засіданні вченої ради Університету **до 15 листопада**;
- **до 30 листопада** Каталог ДВВ, затверджений вченою радою Університету, розміщується в інформаційному просторі Університету для загального ознайомлення учасників освітнього процесу.

2.4. Основними критеріями відбору навчальних дисциплін Каталогу ДВВ є:

- затребуваність стейкхолдерами (актуальність дисципліни з позицій розвитку відповідної галузі економіки, напрямку наукових досліджень, попит на відповідні компетентності на ринку праці тощо);
- кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання науково-педагогічного працівника), підвищення кваліфікації, досвід викладання дисципліни, відгуки здобувачів щодо якості викладання);
- навчально-методичне забезпечення (робоча програма та силабус дисципліни, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації);
- інформаційно-дидактичне забезпечення (наявність презентацій, відео-матеріалів, демонстраційних матеріалів, зразків тощо);
- матеріально-технічне забезпечення (наявність обладнання/програмного забезпечення для проведення лабораторних занять/комп'ютерних практикумів).

2.5. За умов потреби оновлення переліку вибіркового дисциплін (прийняття стандартів, опитування стейкхолдерів тощо) на початку другого семестру поточного навчального року на факультетах створюються робочі групи (за головуванням деканів та обов'язковою участю гарантів освітньої програми). Склад робочих груп затверджується наказом ректора Університету.

2.6. Робочі групи аналізують якість навчально-методичного та інформаційного забезпечення поданих дисциплін та формують свої рекомендації щодо кількісних та якісних змін в існуючому переліку дисциплін Каталогу.

2.7. На підставі аналізу зазначеної вище інформації робочі групи **до 01 березня** формують перелік вибіркового дисциплін із змінами та передають його до відділу внутрішнього забезпечення якості освіти для формування

оновленого Каталогу ДВВ, який затверджується вченою радою Університету.

2.8. До початку процесу обрання здобувачами вищої освіти вибіркового дисциплін/освітніх компонент, за заявкою гарантів відповідних освітніх програм, викладачі кафедри, що забезпечують викладання вибіркового дисциплін, презентують здобувачам запропоновані вибіркові дисципліни/освітні компоненти. Також, за потреби, надаються консультації щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії.

3. ПРОЦЕДУРА ЗДІЙСНЕННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИБОРУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ/ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

3.1. Вибіркові навчальні дисципліни обираються здобувачем індивідуально із Каталогу ДВВ з урахуванням особистих уподобань та перспектив майбутньої професійної діяльності.

3.2. У поточному навчальному році здійснюється вибір навчальних дисциплін, вивчення яких передбачено в наступному навчальному році.

Процедура вибору дисциплін здобувачами вищої освіти з Каталогу ДВВ здійснюється на початку весняного семестру. Обрані дисципліни вивчатимуться протягом наступного навчального року. Узагальнені результати використовуються для формування навчальних планів відповідних років підготовки.

3.3. Виключення стосується здобувачів вищої освіти першого року навчання РВО «Бакалавр» і РВО «Магістр», які здійснюють вибір дисциплін з Каталогу ДВВ у першому семестрі (з **01 грудня по 25 грудня**). Обрані дисципліни вивчатимуться у весняному семестрі цього ж навчального року.

3.4. **Процедура вибору навчальних дисциплін/освітніх компонент з Каталогу ДВВ** відбувається поетапно:

- *перший етап* – ознайомлення здобувачів з процедурою вибору, термінами та Каталогами ДВВ. Етап виконується на випускових кафедрах за участю гарантів відповідних освітніх програм з **01 березня поточного навчального року**;

- *другий етап* – здійснення здобувачами вибору дисциплін для вивчення у наступному навчальному році. Тривалість вибору – з **15 березня по 31 березня**. Етап контролюється гарантами відповідних освітніх програм з метою забезпечення участі всіх здобувачів вищої освіти у процедурі вибору дисциплін. Вибір навчальних дисциплін підтверджується власноруч підписаною здобувачем заяви, за погодженням гаранта освітньої програми, (Додаток 3) на ім'я декана факультету.

Здобувач, який обрав вибіркові навчальні дисципліни, в подальшому має виконати всі види робіт передбачених начальною програмою дисципліни/силабусом.

- *третій етап* – опрацювання заяв здобувачів деканатами факультетів, перевірка контингенту здобувачів і попереднє формування навчальних груп на вивчення спеціалізованих блоків дисциплін (спеціалізацій). За результатами даного етапу здобувачам, які виказали бажання змінити свій вибір навчальної

дисципліни, дозволяється скорегувати заяву на вибір навчальних дисциплін. Тривалість етапу – з **01 квітня по 10 квітня**.

- *четвертий етап* – остаточне формування навчальних груп для вивчення певної дисципліни здійснюється гарантом освітньої програми за переважною кількістю здобувачів академічної групи і передається до деканатів факультетів у термін **до 15 квітня** поточного навчального року (Додаток 4).

3.5. У випадку, коли здобувач обрав дисципліну, що не співпадає з вибором переважної більшості здобувачів, йому, як правило, надається можливість здійснити повторний вибір, приєднавшись до вже сформованих навчальних груп, або, в окремих випадках, за обґрунтованою заявою та рішенням випускової кафедри надається можливість опанувати обрану дисципліну за допомогою інших форм навчання (індивідуальні консультації, змішана форма навчання тощо) **не пізніше 30 квітня**.

У випадку, якщо здобувач не визначився з переліком вибіркових дисциплін та не подав заповнену заяву у визначений термін, декан здійснює запис такого здобувача до певної навчальної групи самостійно з ознайомленням його з відповідним розпорядженням під підпис.

Здобувач, який з поважних причин (хвороба, академічна мобільність тощо), не записався на вибіркові дисципліни, має право запис протягом першого робочого тижня після того, як він з'явився на навчання.

3.6. Фінальна інформація стосовно обраних здобувачами дисциплін, кількості груп, їх особовий склад тощо, опрацьовується:

– у деканатах факультетів – для формування індивідуальних планів студентів;

– у навчального відділу Університету – для формування навчального навантаження викладачів та складання розкладу занять (**до 15 травня**).

3.7. Після остаточного формування і погодження складу навчальних груп з вивчення вибіркових навчальних дисциплін, інформація про вибіркові дисципліни вноситься до індивідуального плану студента, з цього моменту вибіркова дисципліна стає для здобувача обов'язковою для вивчення.

3.8. Заяви здобувачів, з підсумками вільного вибору, розпорядження про формування груп зберігаються упродовж всього терміну навчання здобувача за відповідним освітнім рівнем.

3.9. У випадку поновлення, переведення, допуску до занять після завершення академічної відпуски можливе перезарахування вибіркового дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін, що не дублюють зміст обов'язкових (із циклу вільного вибору) на обраній освітній програмі. Реалізувати право вибору навчальних дисциплін такі здобувачі можуть впродовж двох-трьох тижнів від початку навчального семестру з урахуванням результатів вибору здобувачів, які навчаються за цією освітньою програмою та обмежень що встановлені даним Положенням.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Положення набуває чинності з дати його затвердження наказом ректора.

4.2. У випадку внесення змін або доповнень у державні нормативно-правові документи, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.

4.3. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та приймаються на засіданні вченої ради та затверджуються наказом ректора Університету.

ФОРМА
опису вибіркової навчальної дисципліни Каталогу ДВВ

Навчальна дисципліна	
Рівень вищої освіти	
Курс, семестр	
Обсяг	
Мова викладання	
Кафедра	
Пререквізити	
Що буде вивчатися	
Анотація	
Постреквізити (результати навчання)	
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)	
Форма проведення занять	
Семестровий контроль	

Начальнику відділу
внутрішнього забезпечення
якості освіти

Службова записка

На виконання наказу ректора від _____ № _____ «Про організацію процедури вибіркового освітніх компонент/навчальних дисциплін циклу професійної підготовки у 202__/202__ н.р. для першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів» доводжу до вашого відома перелік вибіркового навчальних дисциплін на 202__-202__ н.р. за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти усіх освітніх програм заочної та денної форм навчання факультету _____.

Курс	Семестр	Назва вибіркової навчальної дисципліни/освітньої компоненти
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти		
Освітня програма <i>назва</i>		
I	2	<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
II	3	<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
	4	<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
III	5	<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
	6	<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
IV	7	<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
	8	<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
Другий (магістерський) рівень вищої освіти		
Освітня програма <i>назва</i>		
I	2	<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>

II	3	<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>
		<i>Шифр, назва дисципліни</i>

Декан факультету

**Зразок заяви здобувача на включення до індивідуального плану
вибіркових освітніх компонент/вибіркових дисциплін**

Декану
Факультету _____
Здобувача _____ курсу
_____ форми здобуття освіти
Спеціальності _____
Освітньої програми _____

ЗАЯВА

Прошу включити до індивідуального плану студента на ____/____-навчальний рік такі вибіркові навчальні дисципліни:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Дата

Підпис

Узгоджено: Гарант освітньої програми _____

ПІБ

Підпис

**Зразок оформлення списку здобувачів навчальної групи для вивчення
вибіркової навчальної дисципліни**

_____ курс Спеціальність: _____ Група _____
Освітня програма _____
_____ форма здобуття освіти
_____ семестр

Назва дисципліни _____
Факультет _____
Кафедра _____
Викладач _____

	Список здобувачів	Факультет	Спеціальність/ освітня програма	Група
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

Гарант освітньої програми

ПІБ